

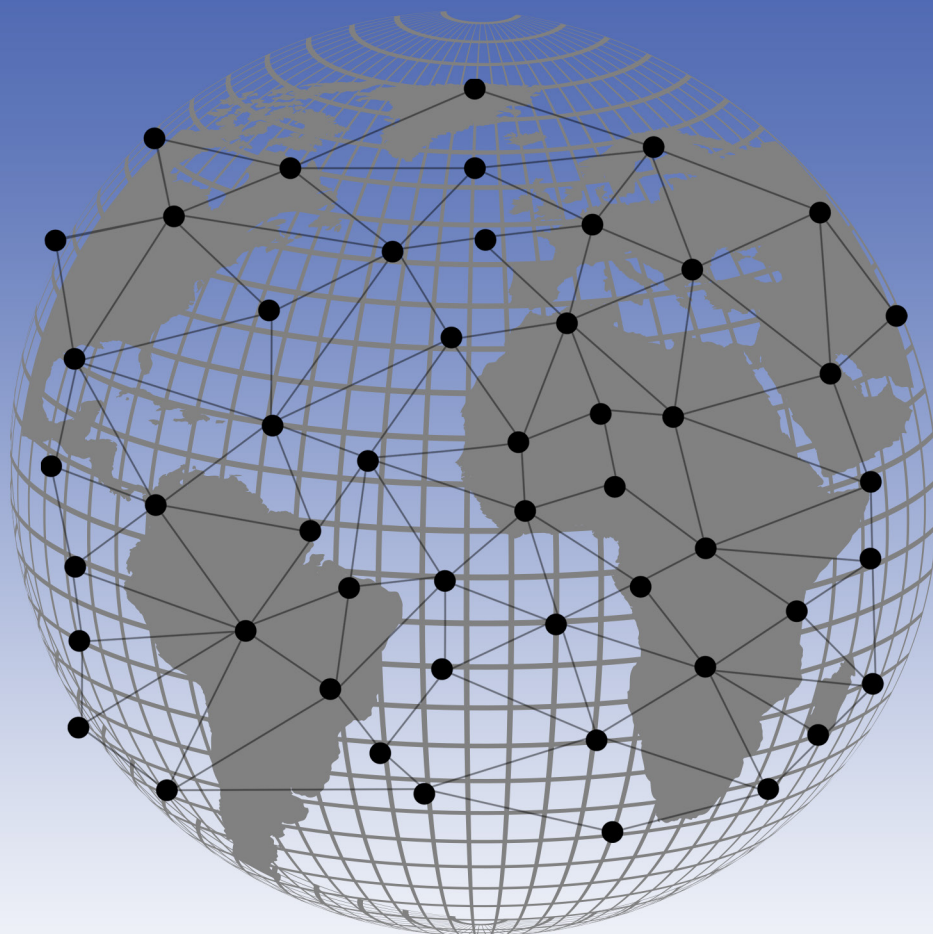

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش سی و هشتم)

در این شماره می‌خوانید:

- احیای کریدور غلات و بازگشایی بنادر اوکراین با محوریت سازمان ملل: امضا توافقنامه میان روسیه، اوکراین، ترکیه و سازمان ملل متحد
- امارات به دنبال تغییر جهت منابع انرژی خود به سمت اروپا
- پیامد تشکیل محور هند، اسرائیل امارات عربی متحده و آمریکا: فروش سهام اسرائیل در بندر حیفا به کنسرسیومی با مشارکت یک شرکت هندی
- موقعیت ایران در بازار جهانی گاز: دومین دارنده ذخایر گازی در جهان و عدم حضور میان ده صادرکننده بزرگ

مرداد ۱۴۰۱

شناسنامه گزارش

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش سی‌وهشتم)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: مرداد ۱۴۰۱

واژه‌های کلیدی: توافق احیای کریدور غلات، راه ابریشم، بندر حیفا، بازار جهانی گاز، نورد استریم ۱

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	تحولات جهانی
۱۱	تحولات منطقه‌ای
۱۵	داده‌های تازه

مقدمه

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل موقعیتی دوگانه دارد. از یک سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است و از دیگر سو کشور به صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، باهدف بررسی رویدادهای بااهمیت از منظر تأثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران، در دلایه جهانی و منطقه‌ای به رشته تحریر درآمده است. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دلایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

تحولات جهانی

توافق احیای کریدور غلات چگونه اجرایی می‌شود؟

یکی از پیامدهای جنگ اوکراین بر اقتصاد جهانی، بحران فزاینده غذایی است. از همین رو در ماه‌های اخیر تلاش‌هایی برای احیای کریدور غلات و بازگشایی بنادر اوکراین، صادرکننده مهم غلات با محوریت سازمان ملل صورت گرفت. هفته گذشته این تلاش‌ها به ثمر نشست. روسیه، اوکراین، ترکیه و سازمان ملل متحد توافقنامه‌ای امضا کردند تا صادرات غلات و کود اوکراینی را از بنادر دریای سیاه احیا کنند و به کاهش بحران غذایی فزاینده‌ای که پس از جنگ بدتر شده است، کمک کنند.

مذاکرات برای نیل به این توافق در ماه آوریل زمانی آغاز شد که آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل، این ایده را در دیدارهای جداگانه با ولادیمیر پوتین و ولادیمیر زلنسکی روسای جمهور روسیه و اوکراین مطرح کرد. در قالب این توافق اهداف واقع‌گرایانه و کوتاه‌مدتی پیگیری می‌شود.

جنگ پنج‌ماهه، صادرات اوکراین از طریق دریا را متوقف کرده و قیمت غلات را به شدت افزایش داده است. هدف این قرارداد کمک به جلوگیری از قحطی با تزریق بیشتر گندم، روغن آفتاب‌گردان، کود و سایر محصولات به بازارهای جهانی از جمله برای نیازهای بشردوستانه و اندکی کاهش قیمت این محصولات است. این توافق احیای سطح صادرات قبل از جنگ (۵ میلیون تن در هر ماه) را به‌عنوان هدف تعیین کرده است.

بر مبنای آمارهای برنامه جهانی غذای سازمان ملل حدود ۴۷ میلیون نفر به دلیل وقوع جنگ و کمبود مواد غذایی دچار "گرسنگی حاد" شده‌اند. افزون بر این، اوکراین باید سیلوهای خود را قبل از فصل برداشت آبی خالی کند و با صادرات کود شیمیایی بیشتر به بازار جهانی، از کاهش تولید محصولات کشاورزی در برداشت‌های آینده جلوگیری کند. همچنین سازمان ملل متحد و روسیه یادداشت تفاهمی امضا کردند که به‌موجب آن سازمان ملل متعهد می‌شود دسترسی بلامانع کود و سایر محصولات کشاورزی روسیه به بازارهای جهانی را تسهیل کند.

این قرارداد برای ۱۲۰ روز اعتبار دارد و سازمان ملل انتظار دارد که آن را تمدید کند، مگر اینکه جنگ تا آن زمان به پایان برسد. قرار است فوراً کار برای ایجاد تیم‌های بازرسی و تشکیل یک مرکز هماهنگی مشترک (JCC) در استانبول با نظارت اعضای هر چهار طرف توافق آغاز شود. بنادر اوکراین به حدود ۱۰ روز نیاز دارند تا آماده شوند و از این رو چند هفته طول می‌کشد تا کشتی‌ها محموله‌ها را جابه‌جا کنند. این قرارداد، عبور و مرور ایمن به داخل و خارج از اودسا و دو بندر دیگر اوکراین را تضمین می‌کند.

اوکراین آب‌های سرزمینی خود را به‌عنوان بخشی از استراتژی دفاعی مین‌گذاری کرده است. برای غلبه بر این چالش، نیروی دریایی اوکراین کشتی‌ها را در امتداد کانال‌های امن در آب‌های سرزمینی هدایت

می‌کنند و در صورت نیاز یک کشتی مین‌روب در دسترس است. این کشتی‌ها تحت نظارت JCC، سپس از دریای سیاه به تنگه بسفر ترکیه و به بازارهای جهانی می‌روند. همه طرف‌ها توافق کرده‌اند که هیچ حمله‌ای به این نهادها صورت نگیرد و در صورت مشاهده فعالیت ممنوعه، «حل‌وفصل آن» وظیفه JCC خواهد بود. مرکز هماهنگی مشترک (JCC) در استانبول که در تنگه بسفر قرار دارد، تمام حرکات کشتی‌ها و بازرسی‌ها را کنترل می‌کند و تصمیم می‌گیرد که آیا برای مثال یک کشتی از کانال‌های توافق شده در دریای سیاه گذشته است یا خیر؟ این مرکز توسط مقامات سازمان ملل و احتمالاً مقامات نظامی از سه کشور درگیر در توافق تشکیل خواهد شد.

در پاسخ به نگرانی‌های روسیه درباره کشتی‌هایی که سلاح به اوکراین تحویل می‌دهند، همه کشتی‌های بازگشتی در بنادر ترکیه توسط تیمی با نمایندگانی از همه طرف‌های توافق و نظارت بر JCC بازرسی خواهند شد. این تیم‌ها محموله کشتی را قبل از بازگشت به اوکراین بازرسی می‌کنند.

در حوزه بیمه برای رفع نگرانی شرکت‌های بیمه کشتی، سازمان ملل متحد بیش از دو ماه را صرف مذاکره با این بخش کرد تا اطمینان حاصل کند که این طرح از نظر تجاری قابل دوام است و منجر به مجازات شرکت‌ها توسط دولت‌های غربی نخواهد شد. سازمان بین‌المللی دریانوردی بخش خصوصی را تشویق به ایفای نقش در این قرارداد کرده است و دولت‌های غربی بیانیه‌هایی صادر کرده‌اند که به شرکت‌ها در مورد عدم نقض تحریم‌های مسکو اطمینان می‌دهد.

اوکراین در سال ۲۰۲۱، ۱۰ درصد از صادرات جهانی غلات را به خود اختصاص داد. این حجم برای امنیت غذایی کشورهای در حال توسعه بسیار مهم است. بر مبنای گزارش‌های دولت اوکراین، صادرات غلات این کشور تنها در ماه ژوئن ۵۵ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت و به ۷۷۷۰۰۰ تن رسید. سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) تخمین می‌زند که در حال حاضر حداقل ۲۰ میلیون تن غلات در اوکراین معطل مانده است. اگر این محموله‌ها صادر نشوند، فائو می‌گوید که حداقل ۱۸ میلیون نفر در سراسر جهان با کمبود مواد غذایی مواجه خواهند شد.

بر مبنای آمارهای سازمان تجارت جهانی، واردات مواد غذایی از منطقه دریای سیاه برای امنیت غذایی ۳۵ کشور آفریقایی که ۹۰ درصد غلات مورد نیاز خود را از این منطقه دریافت می‌کنند، حیاتی است. کشورهای خاورمیانه نیز از جمله واردکنندگان عمده غلات اوکراین هستند. در سال ۲۰۲۰، عمده غلات اوکراین به مصر، اندونزی، پاکستان، بنگلادش و لبنان صادر شد.

نگرانی آمریکا از ژئوپلیتیک شدن تجارت جهانی

وزیر خزانه‌داری آمریکا در خلال سفر ۱۱ روزه به آسیا - پاسیفیک خواستار روابط تجاری عمیق‌تر میان متحدان برای تقویت زنجیره تأمین، مبارزه با تورم و خنثی کردن «روش‌های تجاری ناعادلانه» چین و تلاش‌های چین برای تسلط بر بازارهای کلیدی مواد خام و فناوری پیشرفته شد. او تأکید کرده است که

«ما نمی‌توانیم به کشورهایمانند چین اجازه دهیم که از موقعیت خود در بازار در مواد خام، فناوری یا محصولات کلیدی برای مختل کردن اقتصاد ما و اعمال اهرم‌های ژئوپلیتیکی استفاده کنند».

وزیر خزانه‌داری آمریکا تأکید کرده که این کشور و متحدانش باید بر تنوع بخشیدن به زنجیره‌های تأمین خود برای تکیه بیشتر بر شرکای تجاری مورد اعتماد، تقویت انعطاف‌پذیری اقتصادی و کاهش ریسک‌ها تمرکز کنند. از منظر وی انجام این کار پویایی، رشد بهره‌وری را همراه با یکپارچگی اقتصادی حفظ می‌کند و درعین حال به محافظت از شهروندان ایالات متحده و متحدین در برابر افزایش قیمت‌های ناشی از خطرات ژئوپلیتیکی کمک می‌کند.

قدرت‌های غربی برای پایان دادن به وابستگی بیش از حد خود به چین به‌عنوان یک تأمین‌کننده کلیدی در زنجیره‌های جهانی، از زمان شروع همه‌گیری کووید - ۱۹ که شکنندگی زنجیره‌های تأمین جهانی را آشکار کرد و شکاف‌های ظرفیت‌های داخلی در بخش‌های کلیدی را متبلور نمود، اقداماتی را در قالب استراتژی کلان زنجیره‌های تأمین امن و انعطاف‌پذیر آغاز کرده‌اند.

در این راستا وزیر خزانه‌داری آمریکا نیز به این نکته اشاره کرده و گفته است که همه‌گیری کرونا و جنگ روسیه در اوکراین، لزوم رسیدگی به آسیب‌پذیری‌های زنجیره تأمین و تلاش برای کاهش مشکلات و کمبودهایی که قیمت‌ها را در سراسر جهان افزایش داده است، به‌وضوح نشان می‌دهد. استقرار بخش‌های کلیدی زنجیره‌های تأمین به‌ویژه در حوزه کالاهای کلیدی همچون دارو و نیمه‌رساناها در کشورهای متحد ایالات متحده یا در سرزمین ایالات متحده در کانون استراتژی کلان جدید دیپلماسی اقتصادی آمریکا قرار دارد. سرمایه‌گذاری گسترده شرکت‌های کره‌ای و ژاپنی در حوزه باتری‌های الکتریکی در ایالات متحده در ماه‌های اخیر، نخستین نشانه اجرایی شدن تدریجی این استراتژی است.

چین در پی مسیرهای جایگزین برای راه ابریشم

دولت چین در هفته‌های اخیر بر کوشش‌های خود برای تثبیت جایگزین‌های مسیر حمل‌ونقل کالا از طریق روسیه به اروپا افزوده است. جنگ اوکراین بر خلاف تصور رایج، برای چین، یکسره برد نبوده است. این کشور در پیامد این جنگ با چالش‌های مهمی نیز مواجه شده است. یکی از چالش‌های اقتصادی مهم چین، از بین رفتن کریدور کلیدی مسیر خشکی راه ابریشم است که از مسیر روسیه و اوکراین چین را به بازار اروپا متصل می‌کرد.

مسیر روسیه به دلیل موانع گمرکی کمتر و هزینه‌های پایین‌تر، مسیر ترجیحی برای شرکت‌های حمل‌ونقل چینی و سایر شرکت‌ها بود به‌گونه‌ای که ۶۸ درصد از ترافیک غرب به شرق و ۸۲ درصد از ترافیک شرق به غرب را در سال ۲۰۲۱ بین چین و اتحادیه اروپا به خود اختصاص داد اما تحریم‌های غرب علیه روسیه و تداوم جنگ، این مسیر را با بن‌بست مواجه کرد. شرایط تحریمی به‌گونه‌ای است که حتی راه‌آهن روسیه نیز تحریم شده است و همسایگان اروپایی روسیه مسیرهای حمل و نقلی را به روی این

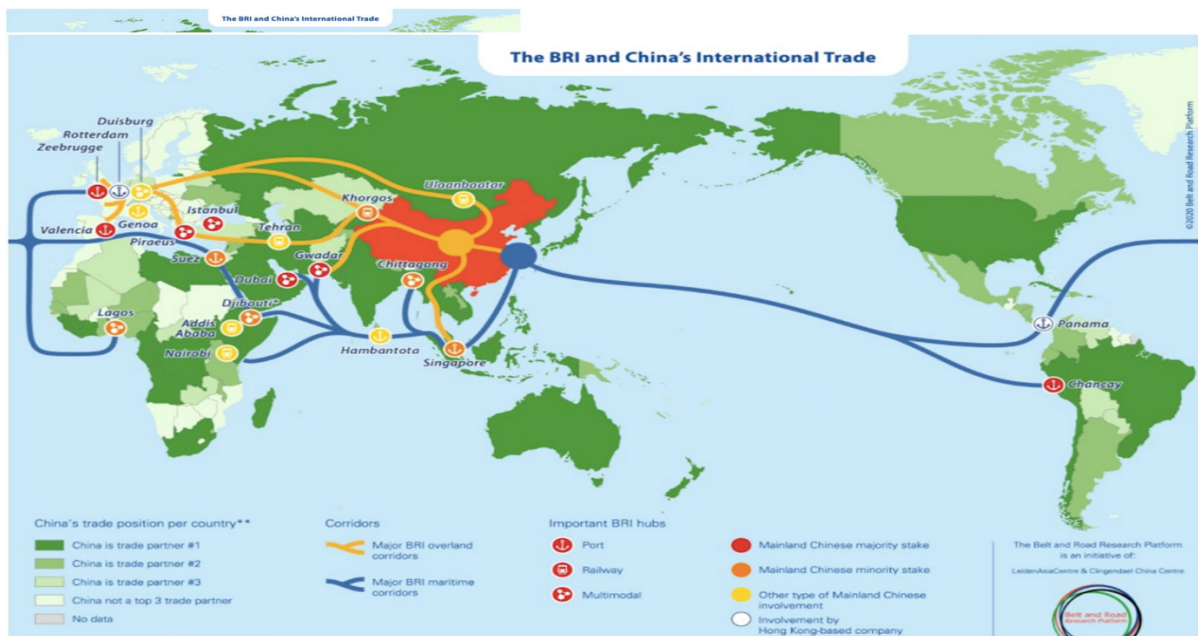
کشور بسته‌اند.

با مسدود شدن این مسیر، چین، در ماه‌های اخیر به شدت به دنبال مسیرهای جایگزین است. جایگزین اصلی، شبکه تقریباً ۶۵۰۰ کیلومتری جاده‌ها، راه‌آهن‌ها و بنادر است که در سراسر قزاقستان، دریای خزر، آذربایجان، گرجستان، ترکیه و اروپا به نام مسیر حمل‌ونقل بین‌المللی ترانس خزر یا کریدور میانی امتداد دارد. بر اساس برخی برآوردها انتظار می‌رود جابه‌جایی محموله‌ها در سراسر آسیای مرکزی و قفقاز در سال ۲۰۲۲ به ۳,۲ میلیون تن برسد که رشدی ۶ برابری نسبت به سال قبل دارد.

دولت‌های آسیای مرکزی و قفقاز برای جایگزینی روسیه در مسیر جاده ابریشم به شدت تلاش می‌کنند. در ماه‌های اخیر، موافقت‌نامه‌های زیادی میان دولت‌های این منطقه به یکدیگر و با شرکت‌ها و دولت چین امضا شده است. به‌عنوان مثال وزیران خارجه ازبکستان و گرجستان در جولای ۲۰۲۲ یک توافق همکاری دوساله را امضا کردند تا زیرساخت‌های حمل‌ونقل را بهبود بخشند و توسعه دهند و از این طریق در انتقال کالاها بین چین و اروپا نقش‌آفرینی نمایند.

رقابت این کشورها با یکدیگر احتمالاً در ماه‌های پیش رو تشدید خواهد شد. ایران، یکی از مسیرهای کلیدی دسترسی چین به بازارهای اروپایی است. کریدور چین - غرب آسیا - مدیترانه که از ایران عبور می‌کند و یکی از کریدورهای چهارگانه مگا پروژه ابریشم است، اکنون شانس عملیاتی شدن دارد. روابط رو به گسترش ایران و ترکمنستان از یک سو و اشتیاق ترکیه برای نقش‌آفرینی در مسیر جنوبی جاده ابریشم شانس عملیاتی شدن این مسیر را افزایش می‌دهد.

نقشه ۱- ابتکار کمربند و راه و تجارت بین‌المللی چین

تحریم‌های جدید بریتانیا علیه روسیه

اخیراً وزارت تجارت خارجی بریتانیا اعلام کرد که لندن نفت و زغال‌سنگ را به فهرست واردات ممنوعه از روسیه اضافه کرده است. این اصلاحیه واردات نفت و فرآورده‌های نفتی، زغال‌سنگ و فرآورده‌های زغال‌سنگ و طلا و همچنین تحصیل، عرضه و تحویل مستقیم یا غیرمستقیم این کالاها را ممنوع می‌کند. همچنین ارائه کمک‌های فنی، خدمات مالی و وجوه و خدمات بازاریابی مربوط به این کالاها را ممنوع می‌کند.

ممنوعیت واردات زغال‌سنگ از روسیه از ۱۰ اگوست هم‌زمان با آغاز ممنوعیت واردات زغال‌سنگ روسیه توسط اتحادیه اروپا اعمال خواهد شد. ممنوعیت واردات نفت از ۳۱ دسامبر به اجرا گذاشته خواهد شد. علاوه بر این، ممنوعیت اعلام شده قبلی بر واردات طلای روسیه به بریتانیا از روز پنجشنبه ۲۱ ژوئیه به اجرا گذاشته شد. بر اساس داده‌های برخی رسانه‌ها، در سال ۲۰۲۱، بریتانیا ۲۶۷ میلیون دلار زغال‌سنگ و محصولات زغال‌سنگ، ۱,۴ میلیارد دلار نفت خام، ۳ میلیارد دلار محصولات نفتی و ۱۵ میلیارد دلار طلا از روسیه وارد کرده است.

تحریم کامل این کالاهای روسی، ۸۰ درصد از کل واردات بریتانیا از روسیه را تحت‌تأثیر قرار خواهد داد که در سال گذشته بالغ بر ۲۴,۹ میلیارد دلار بود. با این حال، لندن هنوز لیست کامل کدهای محصولات روسیه را که ورود آنها به این کشور ممنوع می‌شود، منتشر نکرده است. در ماه آوریل، دولت بریتانیا واردات نقره و خاویار از روسیه و همچنین آهن و فولاد را ممنوع کرد. سپس لندن تحریم‌ها را بر واردات و صادرات روسیه در پایان ژوئن تمدید کرد و عرضه سوخت جت، کالاها و فناوری‌های مربوط به نفت و فراوری آن به روسیه را ممنوع کرد.

تمرکز اتحادیه اروپا بر گاز نیجریه

کاهش صادرات گاز روسیه به اروپا، مهم‌ترین بلوک اقتصادی جهان را با ناامنی انرژی فزاینده‌ای مواجه کرده است. از همین رو اتحادیه به شدت برای یافتن منابع جایگزین تلاش می‌کند. نیجریه یکی از کشورهایی است که اتحادیه به تأمین بخشی از گاز موردنیاز از آن امیدوار است.

از همین رو مقامات بخش انرژی کمیسیون اروپا اخیراً راهی نیجریه شدند تا این کشور را به افزایش صادرات به اروپا تشویق نمایند. مقامات کمیسیون اعلام کردند نیجریه در حال بهبود امنیت در دلتای نیجر است و قصد دارد پس از ماه اوت خط لوله ترانس نیجر را بازگشایی کند که صادرات گاز بیشتری به اروپا را به همراه خواهد داشت. اتحادیه اروپا ۱۴ درصد از کل ذخایر LNG خود را از نیجریه وارد می‌کند و احتمال افزایش بیش از دوبرابری آن وجود دارد.

تولید نفت و گاز در نیجریه به دلیل سرقت و خرابکاری خطوط لوله، همواره در نوسان است و پایانه

شرکت تولیدکننده گاز نیجریه LNG Ltd در جزیره بانی با ۶۰ درصد ظرفیت کار می‌کند. مقامات اتحادیه معتقدند اگر ظرفیت این پایانه بیش از ۸۰ درصد برسد در آن زمان، ممکن است LNG اضافی برای اروپا در دسترس باشد. سال گذشته، نیجریه ۲۳ میلیارد مترمکعب گاز به اتحادیه اروپا صادر کرد، اما این رقم در طول سال‌ها رو به کاهش بوده است. در سال ۲۰۱۸ این بلوک ۳۶ میلیارد مترمکعب LNG از نیجریه خریداری کرد.

کمیسیون اروپا اخیراً اعلام کرد کشورهای عضو اتحادیه اروپا باید مصرف گاز خود را ۱۵ درصد از اوت تا مارس کاهش دهند. این هدف در ابتدا داوطلبانه خواهد بود، اما در صورت اعلام وضعیت اضطراری توسط کمیسیون، اجباری می‌شود.

در شرایطی که اتحادیه اروپا در گوشه‌وکنار جهان به دنبال گاز است، این سؤال مهم پیش می‌آید که چرا ایران و اروپا در این زمینه به تفاهمی دست نیافته‌اند؟ بی شک طولانی شدن مذاکرات احیای برجام و تمرکز طرفین بر اختلافات سیاسی مهم‌ترین مانع بوده است. با تداوم تحریم‌ها، یکی از بزرگ‌ترین فرصت‌های ایران برای احیای موقعیت خود در بازار جهانی انرژی از بین می‌رود.

تحولات منطقه‌ای

امارات مسیر صادرات انرژی را تغییر می‌دهد

سفر اخیر رئیس امارات به فرانسه نشانه مهمی از تمایل فزاینده این کشور برای تمرکز بر بازار انرژی اروپا و کاستن از وابستگی به بازارهای آسیایی است. پیش‌از این سفر، انور قرقاش، مشاور دیپلماتیک وی تأکید کرده بود که امارات به دنبال تغییر جهت‌دادن منابع خود به سمت اروپا است. او گفته بود «ما ۴۰ سال است که نفت خود را به شرق دور فروخته‌ایم و اکنون در این زمان بحران، آن را به سمت اروپا هدایت می‌کنیم».

در این سفر، دو کشور توافقی تحت عنوان مشارکت راهبردی در حوزه انرژی، امضا کردند. دولت فرانسه در بیانیه‌ای اعلام کرد که هدف از این مشارکت، شناسایی پروژه‌های سرمایه‌گذاری مشترک در فرانسه، امارات متحده عربی یا جاهای دیگر در بخش‌های سوخت‌های فسیلی، هیدروژن، انرژی‌های تجدیدپذیر و هسته‌ای است. در شرایط مبهم ژئوپلیتیک انرژی، این توافق راه را برای یک چارچوب بلندمدت پایدار برای همکاری هموار می‌کند و راه را برای قراردادهای صنعتی جدید باز می‌کند.

در حاشیه این سفر شرکت ملی نفت ابوظبی (ADNOC)، قرارداد مشارکتی را با شرکت توتال انرژی فرانسه امضا کرد. در قالب این توافق ADNOC با TotalEnergies در زمینه استفاده و ذخیره کربن همکاری خواهد کرد. افزون بر این طرفین در زمینه استخراج گاز و صادرات آن با یکدیگر همکاری خواهند کرد.

سرمايه‌گذاري هند در بندر حيفا

چند روز پس از سفر منطقه‌ای بایدن و تشکیل محور هند، اسرائیل امارات عربی متحده و آمریکا، دولت اسرائیل سهامش در بندر خود در حيفا را به کنسرسیومی با مشارکت یک شرکت هندی فروخته است. بر مبنای گزارش‌های رسانه‌ای، کنسرسیومی به رهبری شرکت اسرائیلی Gadot Chemical Terminals و شرکت بنادر و منطقه ویژه اقتصادی آدانی هند در مناقصه خرید بندر حيفا به مبلغ ۱,۱۸ میلیارد دلار برنده شد.

اسرائیل اخیراً تصمیم گرفت این بندر را در تلاش برای کاهش قیمت واردات و کوتاه‌کردن زمان انتظار طولانی، خصوصی کند. پیشنهاد ۱,۱۸ میلیارد دلاری بالاتر از حدود ۸۷۰ میلیون دلاری است که دولت اسرائیل انتظار آن را داشت. این خرید زمانی انجام می‌شود که اسرائیل به دنبال روابط بهتر با هند است. یک شرکت چینی نیز سال گذشته با وجود مخالفت ایالات متحده، ترمینال بندر جدیدی را در حيفا افتتاح کرد.

روسیه به درهم امارات روی آورد؟

رویترز اخیراً ادعا کرد که روسیه به دنبال دریافت درهم امارات متحده عربی برای صادرات نفت به برخی از مشتریان هندی است. فاکتوری که رویترز مدعی است مشاهده کرده است نشان می‌دهد که صورت‌حساب عرضه نفت به یک پالایشگاه به دلار محاسبه می‌شود درحالی‌که پرداخت آن به درهم درخواست می‌شود. روس نفت، شرکت بزرگ نفتی روسیه، نفت خام را از طریق شرکت‌های تجاری از جمله اورست انرژی و کورال انرژی به هند که اکنون دومین خریدار بزرگ نفت این کشور پس از چین است، صادر می‌کند.

رویترز مدعی است این امر به پالایشگاه‌های هندی که به دلیل هزینه‌های بالای حمل‌ونقل به‌ندرت نفت روسیه را خریداری می‌کردند، فرصتی برای افزایش واردات با تخفیف‌های سنگین در مقایسه با نفت خام برنت و خاورمیانه فراهم کرد. مسکو در ماه ژوئن برای دومین ماه متوالی، جایگزین عربستان سعودی به‌عنوان دومین تأمین‌کننده بزرگ نفت هند پس از عراق شد.

منابع رویترز گفته‌اند که حداقل دو پالایشگاه هندی قبلاً برخی از پرداخت‌ها را به درهم پرداخت کرده‌اند و افزودند که در روزهای آینده چنین پرداخت‌هایی انجام خواهد شد. این فاکتور نشان می‌داد که باید از طریق بانک مشرق در دبی، پرداخت‌هایی به گازپروم بانک انجام شود. هند نیز پوشش بیمه شرکت‌های روسی را به رسمیت می‌شناسد و به کشتی‌هایی که توسط یکی از شرکت‌های روسی مستقر در دبی اداره می‌شوند، اجازه دادوستد با طرف‌های هندی را داده است.

بانک مرکزی هند هفته گذشته مکانیسم جدیدی را برای تسویه‌حساب‌های تجاری بین‌المللی به رویه

معرفی کرد که بسیاری از کارشناسان آن راهی برای ارتقای تجارت با کشورهای تحت تحریم غرب مانند روسیه و ایران می‌دانند.

توافق تجاری و ترانزیتی افغانستان و پاکستان

اخیراً مقامات طالبان و پاکستان به توافق تجاری جدیدی دست‌یافته‌اند که بر مبنای آن رفت‌وآمد آزاد کامیون‌های باربری میان افغانستان و پاکستان از ماه اوت ۲۰۲۲ آغاز خواهد شد و اسلام‌آباد بر کالاهای صادراتی و ترانزیتی افغانستان محدودیتی وضع نخواهد کرد. این محدودیت حتی به صادرات بر هند نیز وضع نخواهد شد.

طالبان مدعی است که در این توافق افغانستان و پاکستان در ۱۵ مورد درباره تجارت و ترانزیت به تفاهم رسیده‌اند، اما سفارت پاکستان این تفاهم را در هفت مورد دانسته است. در این قالب کابل و اسلام‌آباد، توافق کرده‌اند که برای کامیون‌های باربری، اجازه‌نامه‌های موقتی صادر کنند.

کالاهای ترانزیتی افغانستان که از کشورهای ثالث وارد می‌شود، از طریق بندر کراچی و در کامیون‌های افغانستانی به افغانستان انتقال پیدا می‌کند. در این توافق‌نامه اشاره شده است که رفت‌وآمد آزادانه اتوبوس‌های مسافربری میان جلال‌آباد و پیشاور و قندهار و کوپته از ماه اوت به صورت آزمایشی آغاز خواهد شد. گمرکات مرزی دو کشور نیز تمام روزهای هفته ۱۲ ساعت به فعالیت مشغول خواهند بود تا مبادلات تجاری تسهیل شود.

به طور خلاصه، تردد آزاد کامیون‌های باربری در دو سوی مرز، جلوگیری از تخلیه کالا در مرز، افزایش ساعت‌های کاری در گمرک‌های تورخم، کراچی، غلام خان، چمن، سپین بولدک و تبادل اطلاعات گمرکی از مهم‌ترین بخش‌های توافق میان کابل و اسلام‌آباد شمرده می‌شوند. توافق جدید می‌تواند اهمیت چابهار برای تجارت هند و افغانستان را بیش از گذشته تضعیف نماید.

قزاقستان برای جذب سرمایه‌های سعودی تلاش می‌کند

رئیس‌جمهور قزاقستان در سفر اخیر به عربستان از شرکت‌های سعودی دعوت کرده است تا در این کشور آسیای مرکزی، سرمایه‌گذاری کنند. او بیان کرده است که فرصت‌های زیادی در زمینه انرژی، فضا، بازیافت، غذا و کشاورزی و ساخت‌وساز در آن کشور موجود است.

توکایف در نشست سرمایه‌گذاری عربستان و قزاقستان در جده از شرکت‌هایی مانند شرکت صنایع پایه عربستان سعودی برای اجرای پروژه‌های مشترک در قزاقستان دعوت کرد. او افزود که قزاقستان می‌تواند بهترین گزینه برای عربستان سعودی برای اکتشاف اورانیوم باشد، زیرا این پادشاهی برنامه‌های مشخصی برای توسعه نیروگاه‌های هسته‌ای دارد. افزون بر این او تأکید کرد که قزاقستان علاقه زیادی به فناوری

عربستان سعودی در تولید هیدروژن سبز دارد. باتوجه به نتایج چشمگیر شرکت‌های سعودی در زمینه توسعه انرژی سبز، او از این شرکت‌ها خواست فرصت‌های مشابه را در قزاقستان در نظر بگیرند. همکاری در صنعت فضایی یکی دیگر از حوزه‌های مورد تأکید رئیس‌جمهور قزاقستان بود. توسعه برنامه‌های فضایی بخشی از چشم‌انداز عربستان سعودی در سال ۲۰۳۰ محسوب می‌شود.

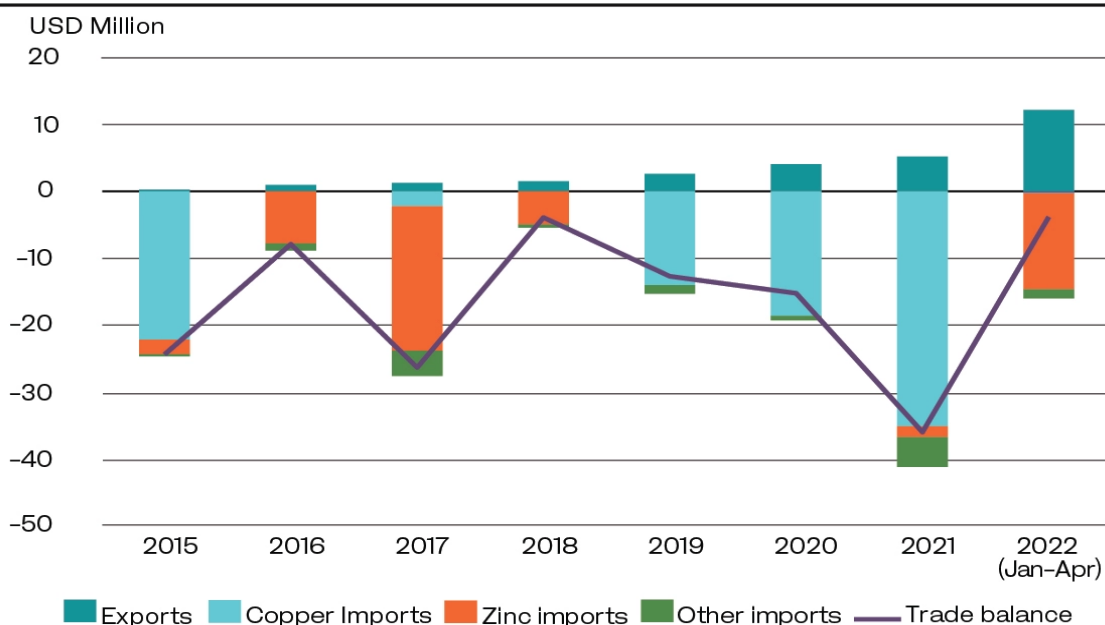
در این سفر، چند قرارداد هم میان دو کشور به امضا رسید. وزارت انرژی قزاقستان با شرکت ACWA Power عربستان برای همکاری در زمینه‌هایی مانند انرژی‌های تجدیدپذیر، نمک‌زدایی، ذخیره‌سازی انرژی و هیدروژن سبز قراردادی منعقد کرد. افزون بر این قرارداد همکاری بین صندوق سرمایه‌گذاری مستقل قزاقستان و هلدینگ Ajlan and Bros امضا شد.

شرکت هلدینگ عجلان و طرف‌های قزاق همچنین تفاهم‌نامه‌های متعددی را برای صادرات گوشت قرمز و ساخت کارخانه تولید شربت سورگوم در قزاقستان امضا کردند. عربستان سعودی در سال‌های اخیر با اجرای چندین پروژه آموزشی، بهداشتی، فرهنگی و زیرساختی به ارزش بیش از ۱۲۰ میلیون دلار از قزاقستان حمایت کرده است.

همان گونه که نمودار ذیل نشان می‌دهد، حجم روابط دو کشور هنوز اندک است و عمدتاً به واردات مواد معدنی توسط عربستان محدود است. در صورت توسعه روابط دو کشور و عادی شدن روابط ایران و عربستان، ایران می‌تواند مسیر دسترسی مناسبی برای انتقال کالا میان این دو کشور در قالب کریدور شمال - جنوب باشد.

نمودار ۱ - روابط تجاری عربستان و قزاقستان ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲

SAUDI ARABIA'S TRADE WITH KAZAKHSTAN DOMINATED BY IMPORTS OF COPPER AND ZINC

سرمایه‌گذاری ۵ میلیارد دلاری عربستان در صنعت مرغداری

خبرگزاری عربستان سعودی گزارش داد که ریاض ۵ میلیارد دلار برای افزایش تولید گوشت و طیور سرمایه‌گذاری می‌کند. دولت این کشور قصد دارد تا سال ۲۰۲۵ به نرخ خودکفایی ۸۰ درصدی در گوشت طیور دست یابد.

وزیر محیط‌زیست، آب و کشاورزی عربستان گفت که این وزارتخانه تولید ۱,۳ میلیون تن جوجه گوشتی در سال را به‌عنوان هدف تعریف کرده تا در پرتو آن، امنیت غذایی ملی، افزایش تولیدات محلی و ایجاد فرصت‌های شغلی را تضمین نماید. جهش خودکفایی گوشت طیور از ۴۵ درصد در سال ۲۰۱۶ به ۶۸ درصد در سال ۲۰۲۲ است.

تأمین مالی توسط صندوق توسعه کشاورزی برای شرکت‌هایی که به دنبال توسعه صنعت تولید طیور با استفاده از فناوری‌های پیشرفته هستند به ۷۰ درصد می‌رسد. در وضعیت فعلی حدود ۱۰۰۰ واحد دامپروری در عربستان فعالیت دارند. امنیت غذایی در پیامد تنش‌های ژئوپلیتیکی رو به افزایش است و کشورها به طور فزاینده بر تأمین امنیت غذایی در داخل متکی می‌شوند.

داده‌های تازه

موقعیت ایران در بازار جهانی گاز

نقشه و نمودار ذیل به‌خوبی موقعیت ایران در بازار جهانی گاز را نشان می‌دهند. ایران دومین دارنده ذخایر گازی در جهان است اما در میان ده صادرکننده بزرگ قرار ندارد. اهمیت این موضوع از منظر خساراتی که به کشور وارد می‌شود، روشن است. به‌ویژه در زمانه‌ای که گاز نه تنها اهمیت اقتصادی بسیار بیشتری یافته بلکه به‌عنوان یک اهرم ژئوپلیتیک نیز محسوب می‌شود. بی شک تحریم‌های دوام‌دار علیه کشور مهم‌ترین عامل وضعیت تأسفبار کشور در این حوزه است.

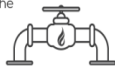

نقشه ۲- موقعیت ایران در میان دارندگان و صادرکنندگان گاز

ENERGY

Which countries produce the most natural gas?

According to the Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC) the top ten countries that export gas are at least 80% of all global exports and the top three exporters make up at least 40% of all global exports.

WORLD NATURAL GAS EXPORTS BY COUNTRY (M STANDARD CU M)

	Russia	199,928
	United States	149,538
	Qatar	143,700
	Norway	112,951
	Australia	102,562
	Canada	70,932
	Germany	50,092
	Netherlands	39,976
	Algeria	39,459
	Nigeria	35,586

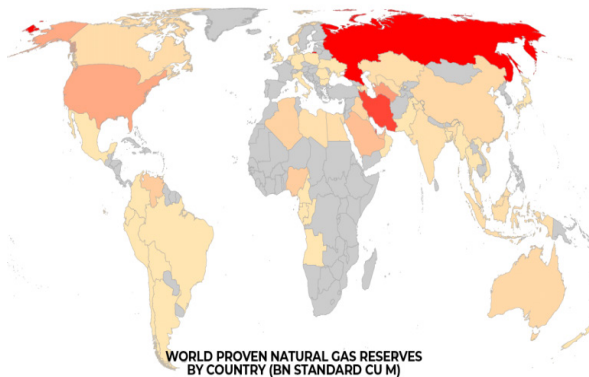
Source: OPEC Annual Statistical Bulletin 2020, International Energy Agency | March 16, 2022

@AJLabs ALJAZERA

ENERGY

Which countries have the most natural gas?

In 2020, Russia, Iran and Qatar possessed half of the world's natural gas reserves of 203,727 (bcm). The top ten reserves in the world amount to more than 80% of all reserves.

WORLD PROVEN NATURAL GAS RESERVES BY COUNTRY (BN STANDARD CU M)

	Russia	48,937.72		Saudi Arabia	8,438.16
	Iran	34,076.64		United Arab Emirates	7,725.90
	Qatar	23,831.37		Nigeria	5,749.90
	Turkmenistan	15,365.00		Venezuela	5,589.56
	United States of America	12,958.49		Algeria	4,504.00

Source: OPEC Annual Statistical Bulletin 2020, International Energy Agency | March 16, 2022

@AJLabs ALJAZERA

چرا احیای کریدور غلات ضروری بود؟

گزارش جدید آنکتاد نشان می‌دهد جنگ در اوکراین، تجارت اوکراین و منطقه دریای سیاه را آشفته کرده است. از منظر آنکتاد در پیامد این جنگ، جستجو برای مسیرهای تجاری جایگزین برای کالاهای اوکراینی به سرعت افزایش یافته است. تقاضای شرکای تجاری اوکراین برای بهره‌گیری از زیرساخت‌ها و خدمات حمل‌ونقل زمینی و دریایی جایگزین دریای سیاه، رو به ارتقا است. شرکای تجاری اوکراین ناگزیرند کالاهای وارداتی از این کشور را از کشورهای دیگری با فواصل جغرافیایی زیاد تأمین کنند. این تغییر باعث افزایش تقاضای جهانی برای کشتی‌های باربری و افزایش هزینه حمل‌ونقل در سراسر جهان شده است. بازار غلات با توجه به نقش برجسته روسیه و اوکراین در بازارهای مواد غذایی کشاورزی و ارتباط آن با امنیت غذایی و کاهش فقر به شدت متأثر شده است. قیمت غلات و هزینه حمل‌ونقل از سال ۲۰۲۰ در حال افزایش بوده است، اما جنگ در اوکراین این روند را تشدید کرده و کاهش موقت قیمت حمل‌ونقل پس از کرونا را معکوس کرده است.

بین فوریه و می ۲۰۲۲، قیمت پرداخت شده برای حمل‌ونقل کالاهای فله خشک - مانند غلات - نزدیک به ۶۰ درصد افزایش یافته است. افزایش هم‌زمان قیمت غلات و کرایه حمل‌ونقل منجر به افزایش تقریباً ۴ درصدی قیمت مواد غذایی مصرفی در سطح جهان خواهد شد. تقریباً نیمی از این تأثیر به دلیل هزینه‌های حمل‌ونقل بالاتر است.

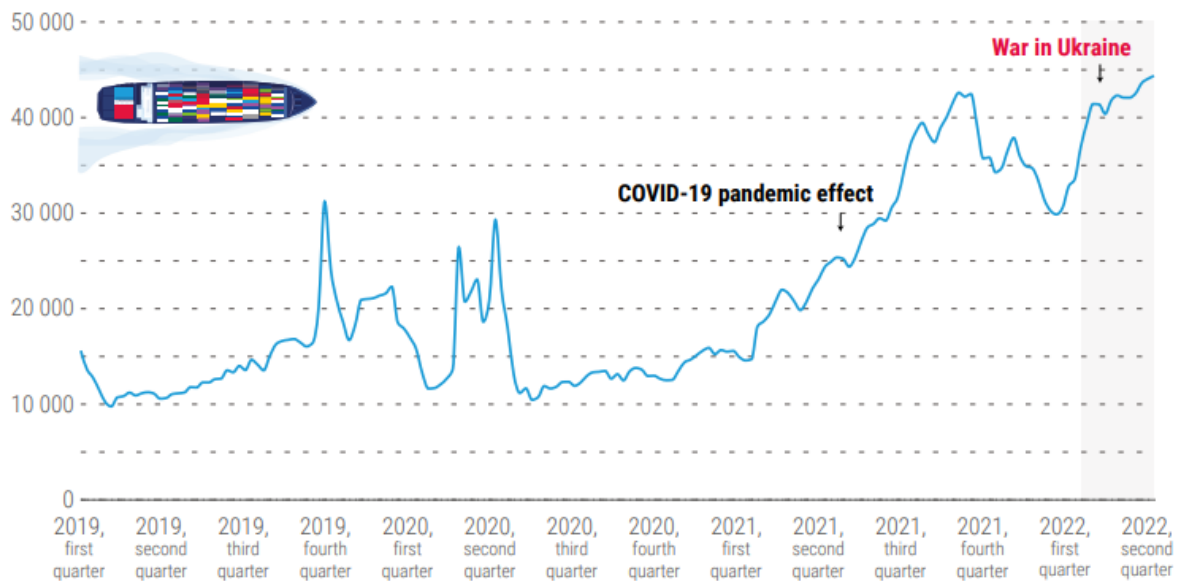
روسیه یک غول در بازار جهانی سوخت و کود است که از جمله نهاده‌های کلیدی برای کشاورزان در سراسر جهان به شمار می‌رود. اختلال در عرضه آنها می‌تواند منجر به کاهش تولید غلات و قیمت‌های بالاتر شود و پیامدهای جدی برای امنیت غذایی جهانی به‌ویژه در اقتصادهای آسیب‌پذیر و وابسته به واردات مواد غذایی داشته باشد.

روسیه همچنین صادرکننده بزرگ نفت و گاز است. در مواجهه با محدودیت‌های تجاری و چالش‌های لجستیکی، قیمت نفت و گاز افزایش یافته است. قیمت‌های بالاتر انرژی منجر به هزینه‌های حمل‌ونقل دریایی شده است و هزینه‌های حمل‌ونقل را برای همه بخش‌ها افزایش می‌دهد. تا پایان ماه مه ۲۰۲۲، متوسط قیمت جهانی نفت کوره با گوگرد بسیار کم (VLSFO) نسبت به ابتدای سال ۶۴ درصد افزایش یافته است. در مجموع، این افزایش هزینه‌ها به معنای قیمت‌های بالاتر برای مصرف‌کنندگان است و شکاف فقر را افزایش می‌دهد.

تجارت جهانی به سیستم پیچیده‌ای از بنادر و کشتی‌ها بستگی دارد که جهان را به هم متصل می‌کند. این سیستم از جنگ اوکراین ضربه خورده است. از منظر آنکتاد، اگر قرار است، تجارت جهانی روان‌تر جریان داشته باشد، باید اطمینان حاصل شود که بنادر اوکراین برای حمل‌ونقل بین‌المللی گشوده‌اند و همکاری بین بازیگران حوزه حمل‌ونقل برای ارائه خدمات ادامه می‌یابد. نمودارهای ذیل تأثیرات این جنگ بر حمل‌ونقل دریایی را نشان می‌دهد.

نمودار ۲- روند افزایش هزینه حمل‌ونقل دریایی کالا در پیامد جنگ اوکراین

Figure 1. The price of shipping is rising again
Clarksea index in dollars/day, all shipping markets

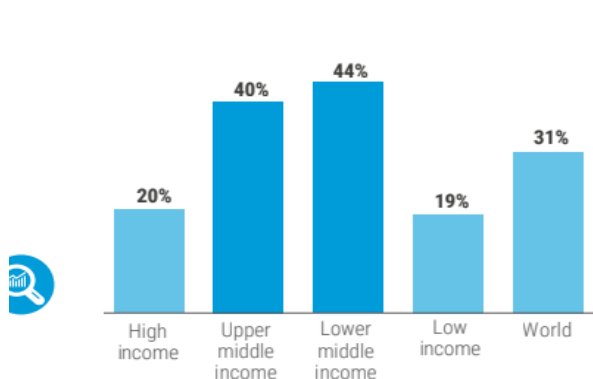
Source: UNCTAD, based on data provided by Clarksons Research Shipping Intelligence Network.

نمودار فوق تأثیرات بحران کرونا و جنگ اوکراین بر هزینه‌های حمل‌ونقل دریایی را نشان می‌دهد. پیداست که پس از فروکش کردن بحران کرونا، هزینه حمل‌ونقل دریایی نیز رو به کاهش رفته اما در پیامد جنگ اوکراین دوباره رو به افزایش است.

نمودار ۳- میزان وابستگی و آسیب‌پذیری کشورها در برابر شوک ناامنی غذایی ناشی از جنگ اوکراین

Figure 4: Middle-income economies are more dependent on ships to import grains

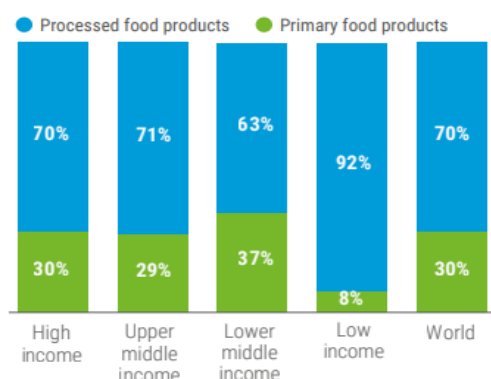
Share of grains imported by dry bulk ships in total food imports, selected country groupings, 2019

Source: UNCTAD, based on data provided by Sea/Live (<https://www.sea.live/>) and the Food and Agriculture Organization of the United Nations, food balances.

Figure 5: Low-income countries depend more on processed than primary food products in food imports.

Share of primary and processed food products in food imports mainly for household consumption, selected country groupings, 2020

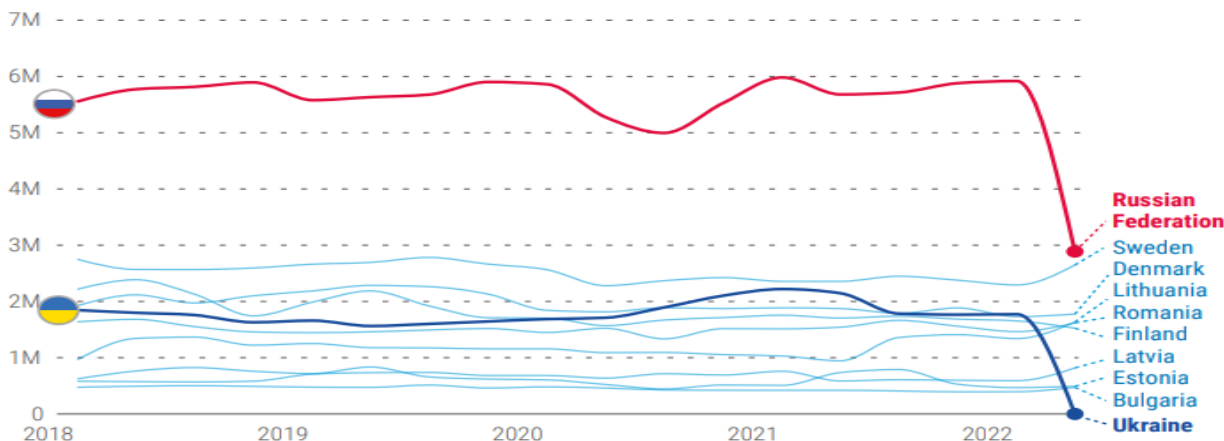

Source: UNCTAD, based on data provided by Sea/Net and FAO and World Bank Integrated Trade Solutions.

نمودار ۳ تأثیرات افزایش قیمت‌های مواد غذایی بر کشورهای با درآمد بالا، متوسط و پایین را نشان می‌دهد. همان گونه که نمودارها نشان می‌دهند کشورهای با درآمد پایین و متوسط در برابر این شوک آسیب‌پذیرترند.

نمودار ۴- سقوط حمل‌ونقل دریایی دو کشور روسیه و اوکراین در پیامد این جنگ

Figure 6: Going down: container shipping deployment for the Russian Federation and Ukraine
Container shipping fleet deployment, selected countries, in TEU capacity.

Source: UNCTAD, based on data provided by MDST Transmodal.

Note: TEU capacity is the annualized vessel carrying capacity in twenty-foot equivalent units.

نمودار ۴ سقوط حمل و نقل دریایی دو کشور روسیه و اوکراین در پیامد این جنگ را نشان می‌دهد. تحریم حمل و نقل دریایی روسیه از سوی غرب و محاصره بنادر اوکراین از سوی روسیه حمل و نقل دریایی دو کشور را مختل کرده است. موقعیت اوکراین به گونه‌ای است که عملاً حمل و نقل دریایی این کشور تا پیش از توافق اخیر، متوقف شده بود. تأثیرات این وضعیت بر کشورهای همسایه این دو کشور متفاوت بوده است. حمل و نقل دریایی اغلب کشورهای پیرامونی افزایش یافته است اما کشورهای همچون بلغارستان با کاهش مواجه بوده‌اند.

با توافق اخیر، کریدور غلات به مدت ۱۲۰ روز احیا می‌شود اما از آنجا که بخش مهمی از زمین‌های کشاورزی اوکراین از جنگ متأثر شده است، تداوم صادرات این کشور با اما و اگرهایی مواجه است. افزون بر این اجرایی شدن این توافق نیز هنوز تضمین شده نیست.

اهمیت نورد استریم ۱ در امنیت انرژی اروپا

توقف صادرات گاز از خط نورد استریم در هفته‌های اخیر، مهم‌ترین تحول در ژئوپلیتیک انرژی جهانی بوده است. با تعلیق موقت صادرات گاز از این خط، زنگ‌های خطر در اروپا به صدا درآمد. گرچه روسیه، صادرات گاز را مجدداً تداوم بخشید اما تضمینی برای تداوم آن به‌ویژه در زمستان وجود ندارد. این خط چه اهمیتی در امنیت انرژی اروپا دارد؟ چه شرکت‌هایی در آن درگیرند؟

این خط لوله عمدتاً متعلق به گازپروم است و مسیر اصلی انتقال گاز روسیه به آلمان را تشکیل می‌دهد. گازپروم ۵۱ درصد سهام را در اختیار دارد و بقیه در اختیار چهار شریک غربی است. PEGI/E.ON (EONGn. DE) و Wintershall Dea (WINT.UL) (BASFn.DE) هر کدام ۱۵,۵٪ و French Engie (ENGIE.PA) و Dutch Gasunie (GSUNI.UL) هر کدام ۹٪ را دارند.

کنسرسیوم Nord Stream AG مستقر در سوئیس، شرکت عامل ترانزیت، فنی، حقوقی و زیست‌محیطی است اما مالک دارایی یا گاز موجود در آن نیست. گازپروم صادرات این محموله‌ها را از طریق قراردادهایی با شرکت‌های برق اروپایی و تاجران گاز انجام می‌دهد.

خطوط لوله بزرگ دیگری از روسیه به اروپا وجود دارد، اما جریان از طریق آنها به تدریج کاهش یافته است. جریان از طریق یامال که به طور تاریخی گاز را از روسیه به اروپا منتقل می‌کرد، از آغاز سال ۲۰۲۲ به سمت شرق و از آلمان به لهستان کاهش یافته است. جریان خطوط لوله از روسیه به اروپا از طریق اوکراین نیز پس از توقف یک مسیر ترانزیت گاز توسط اوکراین در ماه مه کاهش یافت.

سایت‌های ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز اروپا در حال حاضر ۶۴ درصد پر شده‌اند. قرار است تا ۱ نوامبر این میزان به ۸۰ درصد برسد. اهمیت این خط به‌عنوان اهرم در این نکته نهفته است که اگر نورد استریم ۱ صادرات را پس از تعمیر و نگهداری در ۲۱ ژوئیه به طور کامل متوقف می‌کرد، سطح ذخیره‌سازی اتحادیه اروپا تا قبل از زمستان تنها به حدود ۶۵ درصد می‌رسید و این خطر واقعی را ایجاد می‌کرد که گاز قاره

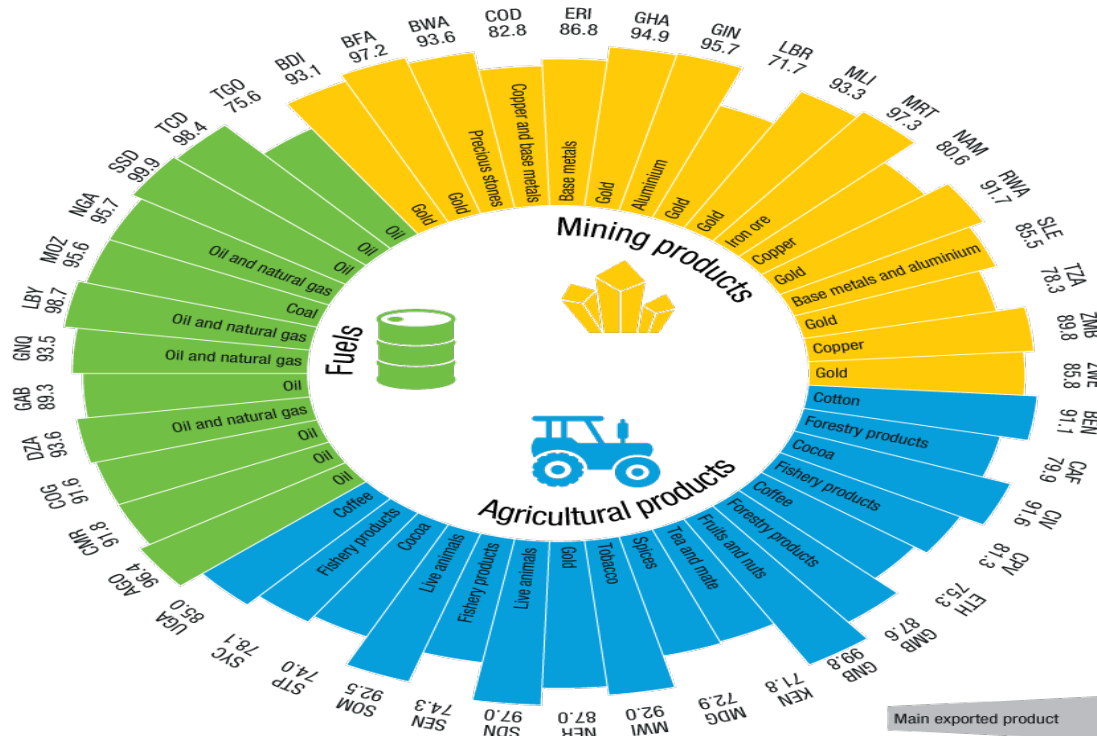
در طول فصل گرمایش تمام شود و به بحرانی ژرف در انرژی اروپا دامن زند. قیمت گاز اروپا در حال حاضر سه یا چهار برابر قیمت یک سال گذشته است و به شدت به تورم و تنش‌های سیاسی دامن می‌زند. به‌عنوان یک خط لوله کلیدی برای ترانزیت گاز روسیه، بسیاری از شرکت‌های بزرگ گاز اروپایی که با گازپروم قرارداد داشتند، پس از کاهش ظرفیت نورد استریم به ۴۰ درصد، شاهد کاهش عرضه گاز خود بودند. این شرکت‌ها شامل OMV اتریش (OMVV.VI)، ENI ایتالیا (ENI.MI)، Uniper آلمان (UN01.DE) و RWE (RWE.G.DE) بودند. روسیه در حال حاضر جریان گاز به بلغارستان، فنلاند، لهستان، دانمارک، شرکت هلندی Shell و Gastera (SHEL.L) را کاهش داده است زیرا همه آنها درخواست کرمین برای تغییر پرداخت به روبل را رد کردند.

وابستگی آفریقا به صادرات کالایی

گزارش جدید آنکتاد در مورد توسعه اقتصادی در آفریقا، داده‌های جالبی در مورد روند توسعه این قاره و تجارت آن ارائه می‌کند. بر مبنای داده‌های گزارش، صادرات کالایی بیش از ۶۰ درصد از کل صادرات در ۴۵ کشور از ۵۴ کشور آفریقا را تشکیل می‌دهد. وابستگی بالای این کشورها به صادرات کالا، آنها را در برابر شوک‌های جهانی قیمت کالاها آسیب‌پذیر می‌کند و چشم‌انداز رشد و توسعه فراگیر این قاره را تضعیف می‌کند.

گزارش نشان می‌دهد که نادیده گرفتن نقش بالقوه دگرگون‌کننده خدمات دانش‌بنیان، مانند فناوری اطلاعات و ارتباطات، خدمات تجاری و خدمات مالی دیجیتال، از جمله دلایل کلیدی عدم تنوع صادرات در آفریقا است، موضوعی که همچنان یک چالش اساسی فراروی توسعه این قاره است. آنکتاد زمانی کشوری را وابسته به تجارت کالایی می‌داند که این محصولات بیش از ۶۰ درصد از کل صادرات آن را تشکیل می‌دهند. بر اساس این تعریف، ۸۳ درصد از کشورهای آفریقایی وابسته به تجارت کالا هستند. کشورهای آفریقایی ۴۵ درصد از کشورهای وابسته به تجارت کالا در سراسر جهان را تشکیل می‌دهند. نمودار ذیل میزان وابستگی کشورهای آفریقا به صادرات کالایی را نشان می‌دهد.

نمودار ۵ - میزان وابستگی کشورهای آفریقایی به صادرات کالایی

صادرات گاز روسیه به چین رکورد زد

داده‌های جدید شرکت گازپروم نشان می‌دهد که صادرات گاز روسیه به چین در نیمه اول سال ۲۰۲۲، ۶۰ درصد افزایش یافته است. به دیگر سخن، روسیه، حجم بی‌سابقه‌ای گاز به چین صادر کرده است. در اوایل ماه جاری، شرکتی روسی گزارش داد که صادرات گاز خط لوله به چین در شش ماه اول سال جاری بیش از ۶۰ درصد رشد داشته است.

صادرات گاز به چین در قالب قراردادی ۲۵ ساله و ۴۰۰ میلیارد دلاری که در سال ۲۰۱۹ میان دو کشور امضا شده، صورت می‌گیرد. چین افزون بر خط لوله موسوم به سیبری شرقی، واردات گاز مایع از روسیه نیز صورت می‌دهد. با کاهش تدریجی صادرات گاز روسیه به اروپا، این کشور بر افزایش صادرات به چین متمرکز شده است. چین در شش ماهه اول سال، مجموعاً ۲,۳۵ میلیون تن LNG به ارزش ۲,۱۶ میلیارد دلار از روسیه خریداری کرد. غیر از روسیه، سایر تأمین‌کنندگان اصلی LNG به چین در سال جاری شاهد کاهش حجم صادرات خود به این کشور بوده‌اند.

تجارت ۲۱ میلیارد دلاری آذربایجان

آمارهای جدید دولت آذربایجان نشان از تجارت ۲۱ میلیارد دلاری این کشور در ماه‌های ژانویه تا مه دارد. از مجموع تجارت خارجی، صادرات ۱۶,۲ میلیارد دلار معادل ۷۵,۹ درصد و واردات ۵,۱ میلیارد دلار معادل

۲۴,۱ درصد بوده است. در مجموع، گردش تجارت خارجی این کشور به مزاد ۱۱ میلیارد دلاری منجر شد. در مقایسه با پنج‌ماهه اول سال ۲۰۲۱، تجارت خارجی کشور ۷۵,۵ درصد افزایش یافته است. در این مدت کالاهای آذربایجان به ۱۰۹ کشور صادر و نیازهای وارداتی از ۱۴۶ کشور وارد شده است. صادرات محصولات غیرنفتی و گازی در دوره مورد نظر گزارش با ۳۰,۹ درصد افزایش به ۱,۱ میلیارد دلار رسید. ایتالیا با سهمی ۳۷,۴ درصدی از کل مبادلات تجاری آذربایجان، ترکیه ۱۱,۹ درصد، روسیه ۶ درصد، هند و اسرائیل هر کدام ۴,۲ درصد و چین ۳,۸ درصد مهم‌ترین شرکای تجاری این کشور بوده‌اند. از نظر صادرات محصولات غیرنفتی و گازی آذربایجان، بیشترین حجم صادرات مربوط به ترکیه (۳۲,۸ درصد)، روسیه (۲۲,۲ درصد)، گرجستان (۶,۳ درصد)، سوئیس (۵,۶ درصد) و آمریکا (۳,۷ درصد) است.